

מסורת הש"ס

האשה נקנית פרק ראשון קידושין

כת.

עין משפט
גמ מצוה

א ונמי פ"ט מהל' שחוקן
הל"ז נושע ח"מ סי' כז פ"ט
:ל
ב מ"י פ"ו מהל' מ"מ
הל"ז סי' כז פ"ט ע"ש
דבנין ב טו"ש י"ד סי' של
פ"ט מ"ג
ג א מ"י פ"א מהל' טוען
ועטען הל"ז פ"ט ע"ש
ז ד מ"י פ"ה מהל' מפרה
ה"ל א פ"ט ע"ש פ"ט
טו"ש ח"מ סי' כז פ"ט ח:

גליון הש"ס

גמ' רשע יורד. ע' תענית ד' ז
ע"כ מ"ה מומר לקרונה: שם
לחיו. ע"י פרוק ערך ח:

מוסף תוספות

א. והיו כעין תוספת. ח"מ סי' כ"מ
ל, ד"ה יוסט. ב. אלא על
טענת דא. י. ס. ג. וכונן סוטה
שגילים לרבר שקטא ונסתרה
יש לחוש שיתנתה גם
באריות. ס. ד. אינו מנדה
מעצמו. ח"מ נדה י. ג. שני.
ח"מ סי' כ"מ מ. דוכה ונתחייב
אקנה קיימי תרווייהו. ח"מ
הל"ס. ו. וקאי תרווייהו
אקונה. ח"מ הל"ס.
ז. ההל"ף הדבא כמו חליפין
שבכל התלמוד הדיוני
שהחליף הנאת קבלת הסודר
בחפץ שהוא מקנה לו. ח"מ
הל"ס. בדאמרינן בפרק הוהב
(כ"מ מו.) דבהדיא נהאך דקא
מקבל מניה גמר ומקני ליה.
ח"מ רש"י.

תוס' ר"י הוהין (המשך)

דמנדה ליה מריה דהאי
שמעתא, אלא ב"ד מנדין
אותו קאמר כשדוראן שעשה
זה, והיינו דקאמר שמרתי
משמתנין ליה. וי"מ דבכל
דוכתא דקדמי יהא בנדין ז'
אינו בנדין עד שגידוהו ב"ד
שבדורו שדוראן שעשה כך
וכן. יהא בנדין. ב"ד היו
מנדין אותו כדפרישנא. יורד.
כלומר אין ב"ד נוקטין לו אלא
מוחר לו לצערו או ליטול
אומנתו ממנו. ומסתברא
דטעמא דהאי מילתא הוא
שקורא לו עבד שאינו אסור
איסור עולם בבית ישראל,
שאם שחררו רבו מותר לו
לכא בקהל, הוא בנדין ואינו
סופג את הארבעים. וקורא לו
רשע שאינו אסור כלל בבית
ישראל אין ב"ד נוקטין לו,
אלא האזיל ומצויא עליו שם
שהוא רשע וגורם לו (שהוא
רשע) [שבדלן] ממנו ולא
יתנו לו שום דבר להרויח
ויצטרעהו בכל יכולתם, שיש
לבני אדם הכשרים להבדל מן
הרשעים בשם עסק, ולצטרע
אותם בכל יכולת, משום הכי
יורד עמו עד לחיו. והא
דאמרינן (ב"ק צא, א) זאת
אומרת בישרי בדברים פטור,
אינו רוצה לומר אלא מן
המקום האמור שם במשנה.
ור"ש פי' יהא בנדין, ב"ד
היו מנדין אותו שדולול
בישראל כל כך אף הם
ילולו בו. כספא את הארבעים,
קנסא מבת מדרות וניחא ליה
האי מנדין. רשע יורד עמו
עד לחיו, כלומר לזה אין
ב"ד נוקטין אבל הוא מותר
לשנתאו, ואף למעט פרסתו
ליירד לאומנתו. והעיקר מה
שפירשנו. ממונא אית ליה
גביה. ומאי אתא לאשמעינן.
גופו קניו לו. וגופו תרובע ולא
מקוץ. עיקר. ופשיטא
דמגלגל דעבד היו דומיא
דקרקע. ומדאית ליה קלא שקר הוא מה שטוען עליו ולא יגלגל. קמ"ל. ומהני.
דכי קאמר כל הרגיל להיות ניתן בדפי אחר והיינו מטבע. כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין. ועומד החליפין בראשו וכל
האונסין עליו אם נתנו בתורת חליפין שהו קנה המטבע ועמר באריותיו האחד ונסתלק מהשור והאחר קנה השור ועמד השור
ברשותו ונסתלק מהמטבע. גמ'. כל הנישום. מתני' מיירי שלוחו וזהו מטלטלין ורובים החליפין וצריך לעשות שומת דמים
כמה שיהו זה וכמה שיהו זה בחליפין.

ספק מנא. פי' בקונטר' טענת שמא כגון שזעומת השומפין והאריסין
שחלקו לתן צפרק הנשבעין (שזעומת דף מה. וס"ט) חלקו
האריסין והשומפין אינו יכול להשביעו וקמני נתחייב לו שזעומת ממקום
אחר מגלגלין עליו את הכל אלמא ספק נמי מגלגלין וא"ת מאי בעי
לן מנ"ל נילף ק"ו מסוטה שהיא ספק
ומגלגלין עליה לע"ג דלא ניתנה
לימצע זעל אחד א"כ ילפינן ספק
מספק וי"ל דלא דמי דהתם כל
שזעומת שלה ספק ולכך מגלגלין
עליה ספק. אבל ממון דעיקר שזעומת
דידיה אינו בטענת ספק. אימא דלא
מגלגלין עליה ספק:

נאמרה שבועה בפנים. וא"ת
למה לי ק"ו דלעיל לומר
שגמגלגלין נילף מהא דרשה גופיה
שגמגלגלין בממון משום דלמחר
שזעומת בפנים ונאמרה שזעומת צחון
צמה מצינו וי"ל דאי לאו ק"ו זכאי
מה מצינו דהכא לא מצינו למילף
דממונא מאיסורא לא ילפינן. אבל כמר
דגלי לן האי ק"ו דילפינן ממנונא
מאיסורא א"כ מהשאת מפיקין
ספיר זכא מה מצינו לעשות ספק
כודאי ואומר רבי שלא על כל פסיקתא
מגלגלין שחס נתחייב אדם לחצירו
שזעומת אינו יכול לגלגל לו ולומר
הישבע לי שלא נגזת לי שום דבר
מעולם אלא דוקא כספק שיש לנו לחוש
קצת כגון נעשה לו שותף או אריס
דכה"ג אמרינן צסוף כל הנשבעים
(שזעומת דף מה.) למגלגלין:
הקורא לחבירו עבד יהא בנדין.
מכאן מדקדק ר"ת דכל
היכא דאמר כה"ג כי היכא דנדרים
(דף י:) שזומע אצרכה מפי חצירו (ט) היה חייב לנדוהו ואם לא נידהו
הוא עלמא יהא בנדין לא שיהא ממילא אלא ב"ד היו חייבין לנדוהו
כדאמר הכא שמותי משמתנין ליה והיינו מדה כנגד מדה. כלומר הוא
קרא לחצירו עבד דהוא ארור. כך מקללין אותו בצרור דהיינו נידו
וכן הקורא לחצירו ממוז הוא אומר שצבירו עבד זללו לפיכך
סופג את הארבעים כדני עובר זללו: ב"ד חליפין דמים באחר.
פי' בקונטרס כל שדרכו לתמו דלמים כשקונין חפץ דהיינו מטבע
וקס"ו דמטבע נעשה חליפין אלא לאשמעינן דמיייר שנתן בתורת
חליפין ולא בתורת דמים אלא כעין שקונין צסודר כדכתיב (רות ד'
שלף איש נעלו כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין רב ולוי פליגי פרק
הזהב (כ"מ דף מה.) אי חליפין זכליו של קונה או זכליו של מקנה
דרכ סוכר זכליו של קונה ולוי סוכר זכליו של מקנה לרז ניחא
שכר אי גרסינן כיון שזכה זה נתחייב זה הקונה והכי נפרש כיון
שזכה זה דהיינו המקנה שזכה המטבע על קונה נתחייב זה הקונה
צבונסין חליפין שחס צרות (ט) המקנה זכל מקום שחס וחס נאצדו
יאצדו לו ואי ל"ג ו"ה פי' הכי כיון שזכה זה (ט) קנה בחליפין כלומר כיון
שזכה המקנה זכליו או צסודר של קונה נתחייב המקנה להשיב
לקונה חליפין ולא מצי הדר ציה ולוי דאמר זכליו של מקנה כלומר
שיתן המקנה פרוטה לקונה אי גרס נתחייב זה רצין לומר כיון
שזכה זה הקונה נתחייב זה דהיינו המקנה להשיב לו חליפין שאינו
יכול לחזור בו ואי לא גרסינן זה הכי נפרש כיון שזכה זה דהיינו
הקונה נתחייב הוא עלמא צבונסין חליפין כדפרישית (ט):

כ"צד החליף שור בפרה או חמור בו. לרז ניחא שפיר והכי
פירושא החליף הקונה שורו צבונר דהפרה כלי לקנות הפרה
זכ"מ שהיא אצל לוי קשה היאך יפרש לוי החליף שור בפרה והלא
גם השור וגם הפרה נותן המקנה לקונה דתרווייהו של מקנה ואומר
ר"י שיש לפרש החליף המקנה את השור צהנאת קבלת הפרה
שהקונה מקבלה היינו צבונר דבר שהוא נותן לו:
ש"מ מטבע נעשה חליפין. ואע"פ שבתורת דמים ק"ו (כ"מ דף
מה.) דמעות אינן קונות אלא משיכה המקח אצל מעות אינן
קונות אלא למימא צמי שפרע כי היצניו מיהא נעשה בתורת אינן
עטם שמתבע נעשה חליפין לתמן (דאמרינן) פירי לא עבדי חליפין אלא
נעל דוקא דהא מטבע לאו כלי הוא ואומר רבינו תם דמטבע כעין כלי
צו משקלות ועוד יש לומר דמה שראוי להוציא ולקנות בו כל דבר
צקונטרס כל דבר שאם צא לתמו דמים צאחר רצין לשומו היינו כל
מטלטלין צר ממטבע כיון שזכה זה ואשמעינן תורת חליפין צמטלטלין
ולמימר דלע"ג דלימנהו כלי אלא
מטלטלין
דקרקע. קלא אית ליה. ומדאית ליה קלא שקר הוא מה שטוען עליו ולא יגלגל. קמ"ל. ומהני.
דכי קאמר כל הרגיל להיות ניתן בדפי אחר והיינו מטבע. כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין. ועומד החליפין בראשו וכל
האונסין עליו אם נתנו בתורת חליפין שהו קנה המטבע ועמר באריותיו האחד ונסתלק מהשור והאחר קנה השור ועמד השור
ברשותו ונסתלק מהמטבע. גמ'. כל הנישום. מתני' מיירי שלוחו וזהו מטלטלין ורובים החליפין וצריך לעשות שומת דמים
כמה שיהו זה וכמה שיהו זה בחליפין.

שלא ניסנה לימצע. שזעומת שלה זעל אחד כדאמרינן התם (ר"ש
סוטה) לרצין שני עדים שראוה נסתמה דיליף. דבר דבר מממון:
ממון שיתן לימצע. להשביע זעל אחד אס טענו מנה וכפר לו
זכולו ועד אחד מעידו שהוא חייב לו נשבע שנאמר. לא יקום עד אחד
באיש לכל עון ולכל חטאת לכל עון
ולכל חטאת אינו קם אלא קם הוא
לשזעומת (שזעומת דף מה.) אינו דין
שמגלגלין. את שזעומת להשביע
זגלגול: אשפתן ודאי. שמגלגלין
שזעומת טענת צרי זכר שאלן חייבין
עליו שזעומת כגון קרקעות או שלא
הודה במקלם שמגלגלין אותו אס
נתחייב לו שזעומת ממקום אחר:
ספק מנין. טענת שמא כגון שזעומת
השומפין והאריסין שחלקו לתמן
שזעומת (דף מה.) חלקו השומפין
והאריסין אינו יכול להשביעו וקמני
נתחייב לו שזעומת ממקום אחר
מגלגלין עליו את הכל אלמא ספק נמי
מגלגלין: מנא. אי מקי"ו לא (ט) ממי
דסוטה כל שזעומת ספק (ט) ויגלגל נמי
ספק ממון עיקר שזעומת אינו זכא
אלא בטענת ודאי דכתיב (שמות כב)
כי יתן איש ושבועת השומפין תקנתא
דרכיה היא משום דמורו צה הימירא
כדאמר התם (שזעומת דף מה.) וכיון
דעיקר שזעומת ממון ליתא אלא
צטענת ודאי גלגול דידיה נמי צטענת
ודאי ולא צטענת ספק: שזעומת
צפנים. דסוטה שמשביעין אותה
צעורה: עד היכן. כהה של גלגול
לגלגל דבר שאין נשבעין עליו: דאמר
ליה עבדי אסה. אפי' זו מגלגלין
אס יתחייב לו שזעומת ממקום אחר
וצמסקנא מפרש מאי רבותא דאמר עד היכן: הקורא לחצירו
עבד. עבד כעני: יהא בנדין. (ט) היו מנדין אותו שמוול צישראל
כל כך אף הם יזולו בו: סופג אס הארבעים. היו קונסין מכות
מדרות וניחא ליה הא מנדין: רשע יורד עמו לחיו. כלומר לזו
אינו צ"ד נוקקיס אצל הוא מותר לשנאתו ואף למעט פרנסתו ולירד
לאומנתו: טענה מעלייתא היא. וזלל גלגול נמי אי הוא מודה במקלם
או היה לו דבר אסה היה חייב שזעומת דלמצי מטלטלין היא זו
שצבונת פעולתו או גרעוה ומאי רבותא דהאי משאך גלגול שזעומת:
גופו קנוי. ואינה טענת מטלטלין: היינו קרקע. והא מנינן לה
צמתני' דמגלגלין ומאי רבותא דרבי יהודה לאשמעינן גלגול עבדי
אתה: ליה ליה קלא. מש"ה תנן צה גלגול: צמתני' כל הנעשה
דמים צאחר. שדרכו לתמו דלמים כשקונין חפץ אחד. והשאת ק"ו
דמטבע אלא לאשמעינן כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין היכא
דנתנו בתורת חליפין ולא בתורת דמים אלא כעין שקונין צסודר
כעין שלף איש נעלו: כיון שזכה. צו המקנה ומשך זה אחד מן
הקונה בתורת קנין חליפין נתחייב הקונה האונסי חליפין צכל מקום
שחס אס מתו או אס נאצדו עליו לשלם המעות (ט) שפוסק לתמו לו
לפי שצמושך המוכר את הסודר או את הזוז בתורת חליפין נקנה
המקח ללוקח צכל מקום שהוא: חליפין שור צפרה. כיון שמשך
צעל צפרה את השור נקנית פרה ללוקח צכל מקום שהיא ואונסיה
עליו. וצגמירא פריך מאי כיצד הואיל (ט) והוא אמי לאשמעינן דמטבע
נעשה חליפין שאע"פ שבתורת דמים קיימא לן (כ"מ דף מה.) דמעות
אינן קונות אלא משיכה המקח כי היצניו מיהא נעשה בתורת קנין
סודר קני כי סודר היה ליה להימתי כיצד חליפין מעות צפרה:
גמ' מאי יהו מטבע. שהוא הניתן דמים צאחר צכל מקום
ואשמעינן מתני' דלע"ג צבתורת דמים קיימא לן דלא קני כי היציה
ליה צבתורת חליפין קני: שמע מינה צו. ואנן קיימא לן צפרק הזהב
קאמר כל הנישום דמים צאחר. כל דבר שאם צא לתמו דמים
צאחר רצין לשומו דלמים דהיינו כל המטלטלין צר ממטבע:
כיון

בזמאן קאמר מפרש מאי רבותא דאמר עד היכן: הקורא לחצירו
עבד. עבד כעני: יהא בנדין. (ט) היו מנדין אותו שמוול צישראל
כל כך אף הם יזולו בו: סופג אס הארבעים. היו קונסין מכות
מדרות וניחא ליה הא מנדין: רשע יורד עמו לחיו. כלומר לזו
אינו צ"ד נוקקיס אצל הוא מותר לשנאתו ואף למעט פרנסתו ולירד
לאומנתו: טענה מעלייתא היא. וזלל גלגול נמי אי הוא מודה במקלם
או היה לו דבר אסה היה חייב שזעומת דלמצי מטלטלין היא זו
שצבונת פעולתו או גרעוה ומאי רבותא דהאי משאך גלגול שזעומת:
גופו קנוי. ואינה טענת מטלטלין: היינו קרקע. והא מנינן לה
צמתני' דמגלגלין ומאי רבותא דרבי יהודה לאשמעינן גלגול עבדי
אתה: ליה ליה קלא. מש"ה תנן צה גלגול: צמתני' כל הנעשה
דמים צאחר. שדרכו לתמו דלמים כשקונין חפץ אחד. והשאת ק"ו
דמטבע אלא לאשמעינן כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין היכא
דנתנו בתורת חליפין ולא בתורת דמים אלא כעין שקונין צסודר
כעין שלף איש נעלו: כיון שזכה. צו המקנה ומשך זה אחד מן
הקונה בתורת קנין חליפין נתחייב הקונה האונסי חליפין צכל מקום
שחס אס מתו או אס נאצדו עליו לשלם המעות (ט) שפוסק לתמו לו
לפי שצמושך המוכר את הסודר או את הזוז בתורת חליפין נקנה
המקח ללוקח צכל מקום שהוא: חליפין שור צפרה. כיון שמשך
צעל צפרה את השור נקנית פרה ללוקח צכל מקום שהיא ואונסיה
עליו. וצגמירא פריך מאי כיצד הואיל (ט) והוא אמי לאשמעינן דמטבע
נעשה חליפין שאע"פ שבתורת דמים קיימא לן (כ"מ דף מה.) דמעות
אינן קונות אלא משיכה המקח כי היצניו מיהא נעשה בתורת קנין
סודר קני כי סודר היה ליה להימתי כיצד חליפין מעות צפרה:
גמ' מאי יהו מטבע. שהוא הניתן דמים צאחר צכל מקום
ואשמעינן מתני' דלע"ג צבתורת דמים קיימא לן דלא קני כי היציה
ליה צבתורת חליפין קני: שמע מינה צו. ואנן קיימא לן צפרק הזהב
קאמר כל הנישום דמים צאחר. כל דבר שאם צא לתמו דמים
צאחר רצין לשומו דלמים דהיינו כל המטלטלין צר ממטבע:
כיון

הנהרות הב"ח

(א) גמ' דתנן הקורא לחצירו
עבד. כ"כ פ"א דמילא עינין
נתנן פ' כסו דהס דף פז
ע"כ ד"ה תנן כסו דלשכתן
דקאמר תנן ואמרי' דליתא
משה (ט):

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

תוס' ר"י הוהין

בעד אחד. דעירי קני צריך
שיהיה שניה. בעד [אחר].
משחיבו שניה. אשבתין.
עקר השבועת עליו. שנת
בר מגלגל עליו כל מה
שטוען עליו בבירי הוא מייחין
ממונא מקי"ו היתין ליתבע
בעד אחד וטענת ב"ד היכא
שמא מעלן. כשעיקר הטענה
היא שמא כגון שבועת
השומרים. מנין שמגלגל עליו
כל מה שטוען עליו בבירי.
אבל מה שטוען בשמא
הוא מגלגל עליו. ואע"פ
דסוטה מגלגל עליו שלא
שיתה ארוסה וטענת שמא
הוא שטוען עליו כדאמרינן
עיקר טענה משביעין אותה
בטענת שמא דהיינו אם
יתנו לו שום דבר להרויח
ויצטרעהו בכל יכולתם, שיש
לבני אדם הכשרים להבדל מן
הרשעים בשם עסק, ולצטרע
אותם בכל יכולת, משום הכי
יורד עמו עד לחיו. והא
דאמרינן (ב"ק צא, א) זאת
אומרת בישרי בדברים פטור,
אינו רוצה לומר אלא מן
המקום האמור שם במשנה.
ור"ש פי' יהא בנדין, ב"ד
היו מנדין אותו שדולול
בישראל כל כך אף הם
ילולו בו. כספא את הארבעים,
קנסא מבת מדרות וניחא ליה
האי מנדין. רשע יורד עמו
עד לחיו, כלומר לזה אין
ב"ד נוקטין אבל הוא מותר
לשנתאו, ואף למעט פרסתו
ליירד לאומנתו. והעיקר מה
שפירשנו. ממונא אית ליה
גביה. ומאי אתא לאשמעינן.
גופו קניו לו. וגופו תרובע ולא
מקוץ. עיקר. ופשיטא
דמגלגל דעבד היו דומיא
דקרקע. ומדאית ליה קלא שקר הוא מה שטוען עליו ולא יגלגל. קמ"ל. ומהני.
דכי קאמר כל הרגיל להיות ניתן בדפי אחר והיינו מטבע. כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין. ועומד החליפין בראשו וכל
האונסין עליו אם נתנו בתורת חליפין שהו קנה המטבע ועמר באריותיו האחד ונסתלק מהשור והאחר קנה השור ועמד השור
ברשותו ונסתלק מהמטבע. גמ'. כל הנישום. מתני' מיירי שלוחו וזהו מטלטלין ורובים החליפין וצריך לעשות שומת דמים
כמה שיהו זה וכמה שיהו זה בחליפין.